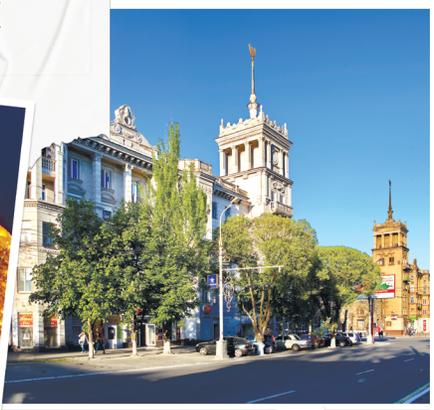

Анжела Білодід
**НЕВИГАДАНА
ІСТОРІЯ**
МІЙ МАРІУПОЛЬСЬКИЙ
ЩОДЕННИК

Харків
«Фоліо»
2025

Передмова

Мене звуть Анжела Олександрівна Білодід.

Я народилася в місті Нова Каховка, що на Херсонщині. Закінчила Одеський інститут інженерів морського флоту. У 1988 році приїхала разом з чоловіком в місто Жданов — на роботу в морський торговельний порт. Мій підпис був серед багатьох на зверненні городян до можновладців про перейменування міста в Маріуполь (підписи збирали в центрі, біля переходу). В Маріуполі народились наші діти. В Маріуполі ми отримали нашу першу квартиру. В Маріуполі ми придбали наш перший автомобіль. В Маріуполі, у складі громадської організації Маріупольський народний фото клуб «Берег», у 2012 році відбулась моя перша фотовиставка. У 2017 мене обрали Головою цього фотоклубу... В Маріуполі в різний час знайшли вічний спокій наш первісток і моя мама... В Маріуполі пройшли більш ніж 33 роки нашого життя. Тому ми маємо право казати — наш Маріуполь, наш Марік...

Коли 19 грудня 2021 року біля драмтеатру впала головна новорічна ялинка міста, я гнала від себе погані думки... Ну це ж не в окремій родині трапилось... Ну що поганого може статись з цілим містом у XXI столітті? Тепер ми знаємо...

Сучасній людині складно уявити своє життя без електрики, води, газу, зв'язку... і все це в моторошному холоді під майже безперервними бомбардуваннями, обстрілами, авіанальотами... Це страшно!!! Напади паніки, задухи, клаустрофобії від безвиході та неможливості щось змінити...

«Чи знають про те, що відбувається в Маріуполі?» — головне питання сусідів, позбавлених усілякої інформації... У нас було радіо — старий касетний плеєр на батарейках з радіоприймачем на середніх хвилях, на яких віщало «Українське радіо». Його глушили майже весь день рашисти, але з 4 до 9 ранку сигнал був більш стійким. Це був наш односторонній зв'язок із зовнішнім світом. Те, що про Маріуполь знають вже у всьому світі, давало трохи надії, але не полегшувало нашого існування...

Ми з чоловіком весь час перебували у квартирі на 7 поверсі, тому що підвалу, пристосованого для перебування людей, в нашому будинку не було. Це з одного боку полегшувало наш побут, який ми підлаштовували до нових умов як могли, а з іншого — збільшувало страх... Дні та події змішались, тому вечорами при світлі ліхтарика я почала занотовувати в шкільний зошит те, що відбулося за день, потім фотографувала телефоном на випадок, якщо він згорить... Я навіть в дитинстві не вела щоденник... Але тепер це стало моїм щоденним «завданням» і допомагало не «зрушити мізками»... Багато чого ми не бачили через обмеженість пересування. Не всі подробиці та переживання записані у щоденник. Але й цього достатньо для розуміння того, що відбувалося з цивільним населенням в Маріуполі в перші дні цієї страшної війни...

Маріуполь — багатонаціональне місто недалеко від кордону з Росією, спілкування в ньому відбувалося переважно російською, тому і щоденник написаний «языком».

Лише через півтора року я змогла більш-менш спокійно перечитати свій щоденник. Розібрати записи, зроблені у стресовому стані заляклою від холоду рукою при недостатньому освітленні, виявилось не дуже просто навіть для мене самої. Тому я оформила текст у WORD-документ зі збереженням мови, розподілу тексту по сторінках та емоційних висловлювань оригіналу.

Восени 2023 року я, як людина дотична до фотографії, об'єднала записи й фото у фотокнигу і надрукувала декілька примірників в цифровій лабораторії. Для себе, наших родичів і друзів... Але завдяки директору ГО Одеський інститут соціальних технологій Андрію Крупнику, який одним з перших побачив фотокнигу, про мій щоденник дізналися відвідувачі бібліотек в Одесі, Чорноморську, Чорноморському, Южному. Постало питання випуску книги більшим накладом за всіма правилами книговидавництва. Тож за сприяння ГО «Одеський інститут соціальних технологій» в лютому 2024 року мій маріупольський щоденник знайшов свого видавця.

В цій книзі зібрані фотографії сторінок мого щоденника, зроблені при наявному на той час освітленні, їхній зміст та фотографії деяких подій, що увійшли до щоденника.

В кожного маріупольця своя моторошна історія виживання...

Це наша з чоловіком історія виживання.

На лікарняні з 14/2 по 28/2 — 22 р.
24/2 к відру не пішла під обстрілами —
закрили лікарняний телефоном, поне-
ділком 28/2 — 22 р.

Іван Васильович Білодід
Анжела Олександрівна Білодід
Маріуполь, Україна
ж/м Кіровський, в. Шевченка 85, кв 61
7^й поверх

Війна!!! з 24/2 — 22 р.
Маріуполь бомбили з 5 ранку
1/3 — 22 р. О 13:30 ракета «Точка У»
попала у двір за магазином
«Орбіта» біля 16-ї школи.
Пошкоджені шибки в будин-
ках, школі, згоріли автомобілі.
Три люди поранено, 1 вбитий (і 16-річний хло-
пець помер наступ. дня в реанімації)...
Наш будинок сильно трусило — лежали
у коридорі.
2/3 — 22 р. (7-й день війни)
Встановили залізні двері в передбан-
нику (ті, що були спиляні ідіотом [ста-
рим сусідом-параноїком. — прим. авт.]
уже давно). Дякуємо сусідам за допомо-
гу! О 15:00 вимкнулося світло (у всьому
місті). До пів на другу ночі набирали воду
у всі ємності.
3/3 — 22 р.
З третьої години ночі — води немає.
Світла також немає. Зв'язку теж немає!!!
Двічі спрацював Vodafone — говори-
ли з дітьми (дорогого вартує!!!) Дуже

На лікарняному з 14/2 по 28/2 — 22 р.
24/2 до лікаря не пішла під обстрілами —
закрили лікарняний телефоном, поне-
ділком 28/2 — 22 р.

Іван Васильович Білодід
Анжела Олександрівна Білодід
Маріуполь, Україна
ж/м Кіровський, б. Шевченка 85,
кв. 61, 7-й поверх

Війна!!! з 24/2 — 22 р.

Маріуполь бомбили з 5 ранку.

1/3 — 22 р. О 13:30 ракета «Точка У»
попала у двір за магазином «Орбіта» біля
16-ї школи. Пошкоджені шибки в будин-
ках, школі, згоріли автомобілі. Три люди-
ни поранено, 1 вбитий (і 16-річний хло-
пець помер наступ. дня в реанімації)...
Наш будинок сильно трусило — лежали
у коридорі.

2/3 — 22 р. (7-й день війни)

Встановили залізні двері в передбан-
нику (ті, що були спиляні ідіотом [ста-
рим сусідом-параноїком. — прим. авт.]
уже давно). Дякуємо сусідам за допомо-
гу! О 15:00 вимкнулося світло (у всьому
місті). До пів на другу ночі набирали воду
у всі ємності.

3/3 — 22 р.

З третьої години ночі — води немає.
Світла також немає. Зв'язку теж немає!!!
Двічі спрацював Vodafone — говори-
ли з дітьми (дорогого вартує!!!) Дуже

інтенсивний обстріл розпочався близько 12 дня. Чути було свист, потім бах!!! Дуже страшно, гучно, і трусило будинок! Неодноразово!!! Ваня під обстрілами з'їздив на дачу, в порт, і зустрівся з Кожевніковими. Усі налякани!

Я під час обстрілів вибігала до тамбура і в перервах між вибухами варила борщ. Пообідали у 20-хвилинну перерву обстрілів. Стушувала м'ясні обрізки, які вже почали розмерзатися, зварила і посмажила білі гриби (морозилка почала танути).

На вулиці холодно: +3 і сніг з дощем. Продукти на балконі зберігаємо. Хоч все в рота вкинь!

4/3 — 22 р. (9-й день війни)

Стріляти почали близько шостої ранку. Перелягла в коридор. Холодно на підлозі дуже. Звідкись протяг, бо на вулиці холодний сильний вітер. Вранці додзвонилися діти — радісна подія! Зв'язку практично немає. Тільки Vodafone зрідка.

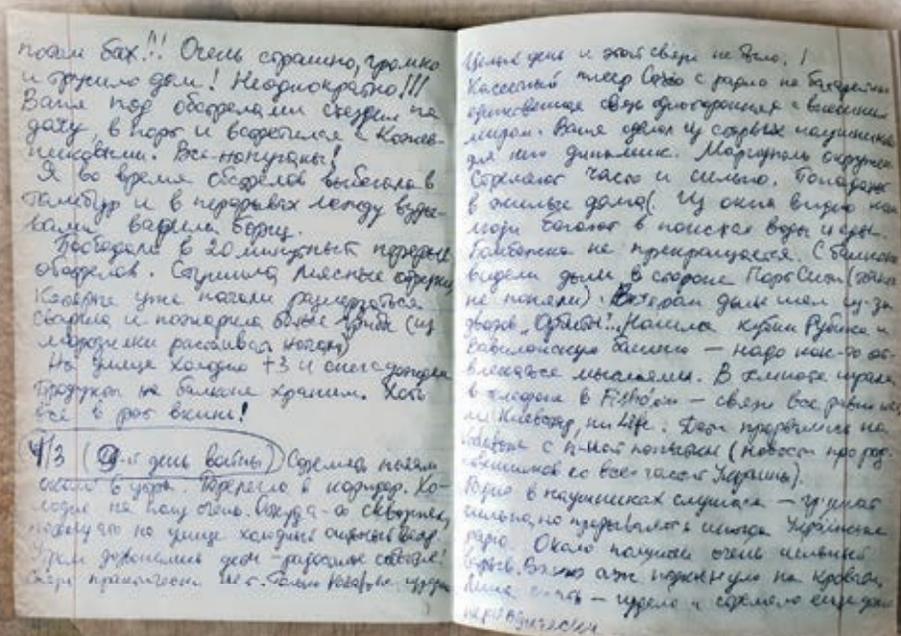
Цілий день і цього зв'язку не було. Касетний плеєр Casio з радіо на батарей-

ках — єдиний зв'язок, односторонній, зі зовнішнім світом. Ваня зробив зі старих навушників для нього динамік.

Маріуполь оточений. Стріляють часто і сильно. Попадають в житлові будинки. З вікна видно, як люди бігають у пошуках води та їжі. Бомбардування не припиняється. З балкона бачили дим в стороні «Порт Сіті» (точніше не зрозуміли). Ввечері дим йшов з-за «Орбіти»...

Знайшла кубик Рубіка та «Вавилонську вежу» — треба якось відволікати думками. В темряві грала в телефоні у Fishdom — зв'язку все одно немає, ні Київстар, ні Life. Діти прорвалися на Vodafone з п-ної спроби (новини про родичів з усіх частин України).

Радіо у навушниках слухала — глушать сильно, але іноді проривалося «Українське радіо». Близько опівночі — дуже сильний вибух. Ваню аж підкинуло на ліжку. Лягла спати — гуділо і стріляло ще довго періодично.

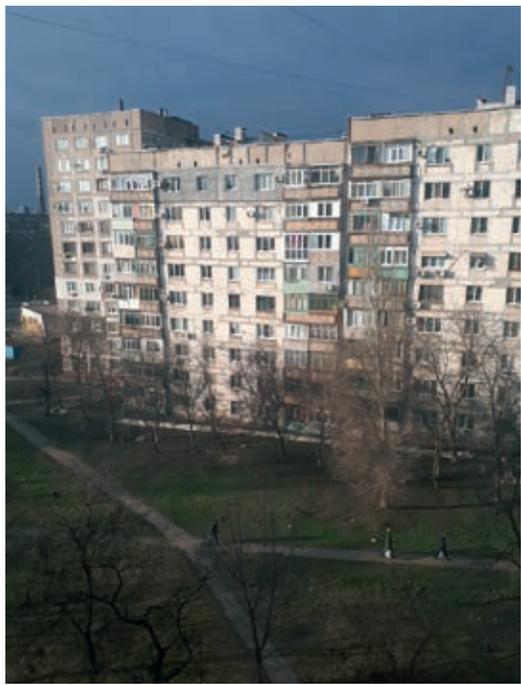

01.03.2022-13:37 Дим з-за «Орбіти» та 16-ї школи

04.03.2022-15:57 Вид з балкона — важке небо

04.03.2022-15:58
Люди з водою, пакетами, кравчучками

04.03.2022-16:03
Запаси води в маленькій кімнаті

Наше спальне місце в коридорі з «бильцем» з диванних подушок (умовно для захисту голови)

«Укріплене» столом і дошкою крісло (умовно для захисту від уламків скла)

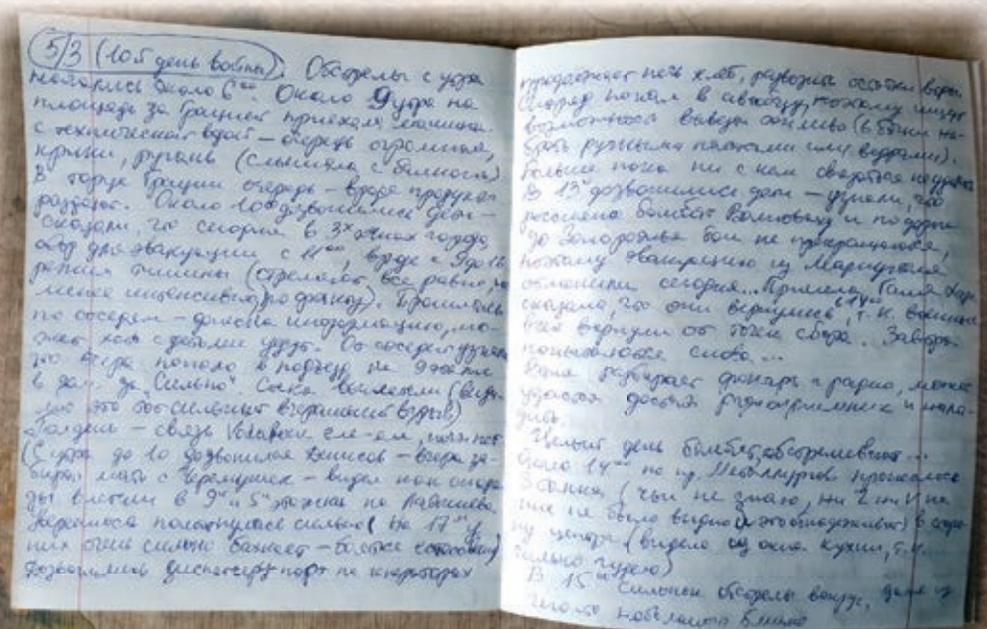
5/3 — 22 р. (10-й день війни)

Обстріли почалися близько шостої ранку. Близько 9 ранку на площу за «Грацією» приїхала машина з технічною водою — черга величезна, крики, лайка (чула з балкона). У торці «Грації» черга — начебто продукти роздають. Близько 10:00 додзвонилися діти — сказали, що сьогодні у 3-х точках міста збір для евакуації з 11:00, начебто з 9 до 16 режим тиші (стріляють все одно, але менш інтенсивно, за фактом). Пройшлася сусідами — донесла інформацію, може хоч із дітьми поїдуть. Від сусідів дізналася, що вчора попало в під'їзд на 9 поверсі будинку за «Сільпо». Скло вилетіло (мабуть, це той сильний вчорашній вибух). Полудень — зв'язок Vodafone ледь-ледь, майже немає. Зранку до 10 додзвонився Денисов — забирає вчора матір з Черемушків, бачив як снаряди влетіли у дев'яти та п'ятиповерхівки на Латишева. Впевненість похитнулася сильно. (На 17-му у них сильно бахає — бояться, природно).

Додзвонилися диспетчеру — порт на генераторах продовжує пекти хліб, розвозити залишки води. Снаряд поцілів в автобазу, тому шукають можливість вивезти паливо (в діжки набрати ручними помпами чи відрами). Більше поки що ні з ким зв'язатися не вдалося. О 13:00 додзвонилися діти: дізналися, що росіяни бомблять Волноваху і по дорозі на Запоріжжя бої не припиняються, тому евакуацію з Маріуполя скасували сьогодні... Прийшла Галя Харлашина, сказала, що вони повернулись о 14:00, бо військо-ві всіх повернули від точок збору. Завтра спробують знову... Ваня розбирає ліхтар із радіо, може вдасться дістати радіоприймач і налагодити.

Цілий день бомбардують, обстрілюють... Близько 14:00 по проспекту Металургів пронесли три танки (чії — не знаю, ні Z, ні V на них не було видно, і це обнадіює) у бік центру (бачила з вікна кухні, бо сильно гуло).

О 15:00 сильні обстріли навкруги, навіть з чогось невеликого близько.

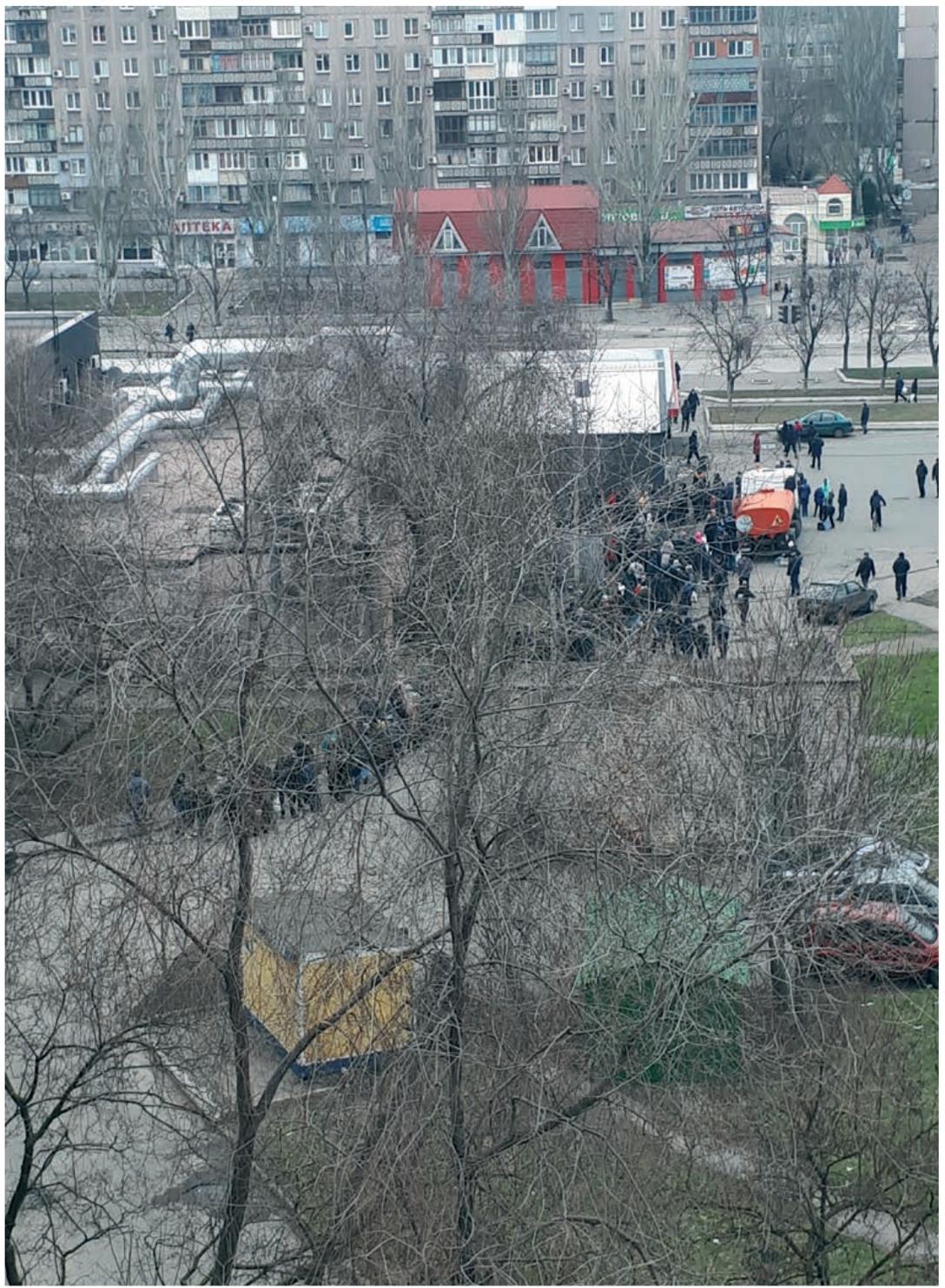
Окато 19:00 додзвонилися діти! Розмовляли понад годину. Сказали, що дим, швидше за все, з будинку навпроти «Порт Сіті» та заправки WOG, куди поцілили снаряди — пожежа, великі руйнування. Влада написала Віталіку у ФБ, що зв'язалася на хвилинку з батьком Юрієм Кожевніковим — живі, їжа є. У Вані не вийшло видобути радіо з ліхтаря, але зробив лампочку 12V від старого акумулятора від Sorento. Після 16:00 стріляли сильно, одиночними. Можливо, наші танки (сподіваюсь). З 18:00 декілька «бабахів» сильних було. Потім затихло (може, вечеряли). Близько 20:00 сильно жажнуло кілька разів. Потім тиша. Виносила продукти на балкон — темінь, тихо, навіть чула, як гавкав собака — вперше за 10 днів. Продовжуємо слухати радіо і сподіватися на якнайшвидше припинення вогню та повернення до цивілізації. ХОЛОДНО, у квартирі 16—14 °C — сидючи одразу мерзнеш.

Бахало о 23:00 сильно, серія. Потім о 00:00.

Бахало в 23:00 сильно, серія. Зайшли в 00:00. 6/3—22 11-й день війни. Інтенсивні «бахи» чути було всю ніч. Близько 6:00 розпочалися інтенсивні обстріли. Зв'язку немає ніякого! Близько 9:00 зайшла Харлашина. Вони поїхали на драм[театр], сподіваючись на коридор. По радіо сказали, що ще немає домовленості. На сніданок зварили розморожені сосиски. Звільнили баклажки — Ваня спробує роздобути технічну воду для туалету. Роздерли стару блакитну сорочку на стрічки, щоб вшати на дзеркала автомобіля. Це ознака «свої». На початку 11-ї прийшли Трапезнікови. Розповіли, що всі вітрини в окрузі побиті, всі крамниці, аптеки, банки РОЗГРАБОВАНІ! А «Сільпо» розграбували та ще й спалили! САМІ МЕШКАНЦІ!!! Поліція мовчки спостерігала! Люди збожеволіли! Навіть «Фокстрот» та «Ельдорадо» розікрали! Жах!!! Стріляють цілий день (зараз 12:00). Знову ліворуч 21-го дим чорний (бачила з балкона). Згадала, Трапезнікови сказали,

6/3—22 (11-й день війни)

Поодинокі «бахи» чути було всю ніч. Близько 6:00 розпочалися інтенсивні обстріли. Зв'язку немає ніякого! Близько 9:00 зайшла Харлашина. Вони поїхали на драм[театр], сподіваючись на коридор. По радіо сказали, що ще немає домовленості. На сніданок зварили розморожені сосиски. Звільнили баклажки — Ваня спробує роздобути технічну воду для туалету. Роздерли стару блакитну сорочку на стрічки, щоб вшати на дзеркала автомобіля. Це ознака «свої». На початку 11-ї прийшли Трапезнікови. Розповіли, що всі вітрини в окрузі побиті, всі крамниці, аптеки, банки РОЗГРАБОВАНІ! А «Сільпо» розграбували та ще й спалили! САМІ МЕШКАНЦІ!!! Поліція мовчки спостерігала! Люди збожеволіли! Навіть «Фокстрот» та «Ельдорадо» розікрали! Жах!!! Стріляють цілий день (зараз 12:00). Знову ліворуч 21-го дим чорний (бачила з балкона). Згадала, Трапезнікови сказали,

05.03.2022-10:03 Черга за водою на майданчику за «Грацією»

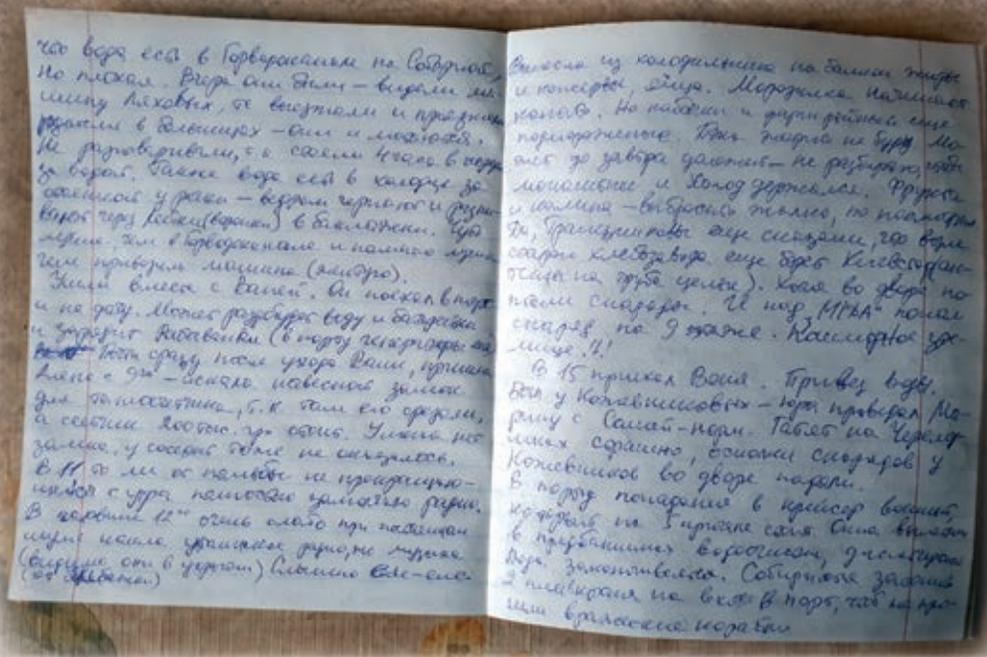
05.03.2022-10:03 Роздають воду (технічну)
з машини

05.03.2022 Зарядка павербанка від старого
акумулятора

06.03.2022-10:21 Пожежі гасити нікому... або немає чим... 06.03.2022-16:31

що вода є у Міськводоканалі на Соборній, але погана. Вчора вони були — бачили машину Ляхових, ті виїжджали та приїжджали, батьки у лікарнях — вони й мотаються. Не розмовляли, бо стояли 4 години в черзі за водою. Також вода є у колодязі за стоянкою біля річки — відром черпають і розливають через лійки (воронки) в баклажки. Трохи краще, ніж в Міськводоканалі й набагато краще, ніж привозила машина (жовту).

Пішли разом із Ванею. Він поїхав в порт і на дачу. Може, роздобуде воду і батарейки, та зарядить павербанки (в порту генератори є). Майже одразу після виходу Вані прийшла Альона з 9-го — шукала навісний замок для теплолічильника, бо там його зрізали, а лічильник 200 тис. грн коштує. У мене немає замка, у сусідів також не виявилось.

Об 11:00 чи то від пальби, що не припиняється з ранку, повністю замовкло радіо. О пів на 12 дуже слабко при постійному шумі знайшла «Українське радіо», але [там] музика (мабуть, вони

в укритті). Чути ледь-ледь (від бомбардування).

Винесла з холодильника на балкон жири та консерви, яйця. Морозилка починає капати. Але кабачки та фарш рибний ще підморожені. Поки смажити не буду. Може, до завтра доживе — не розбираю, щоб монолітніше і холод тримався. Фрукти та калина — викинути шкода, але подивимося. Згадала: Трапезнікови сказали, що біля старого хлібозаводу ще бере «Київстар» (антени на трубі цілі). Хоча у дворі влучили снаряди. І над «МІДА» влучив снаряд на 9 поверсі. Кошмарне видовище!!!

О 15 приїхав Ваня. Привіз воду. Був у Кожевнікових — Юра відвідав Марину з Сашком — норм. Гатять на Черемушках страшно, уламки снарядів у Кожевнікових у дворі падали.

У порту попадання в крейсер військовий, який на 5-му причалі стоїть. Вікна вилетіли в передбанниках водоочищення [і] диспетчерської. Вода закінчується. Збираються затопити 2 плавкрани на вході в порт, щоб не пройшли ворожі кораблі.